

Jaarrapportage 2020

Meldpunt Nieuwe Drugs (MND)

Wat is het Meldpunt Nieuwe Drugs?

Het Meldpunt Nieuwe Drugs verzamelt via zijn partners informatie over nieuwe psychoactieve stoffen (NPS). Het Meldpunt registreert de gemelde middelen, hoeveelheden en, indien beschikbaar, prevalentie van gebruik en effecten.

Werkwijze: De laboratoriumdata over NPS van het Douanelaboratorium, het Nederlands Forensisch Instituut (NFI) en het Drugs Informatie en Monitoring Systeem (DIMS) worden 2 keer per jaar bijeengebracht, vergeleken en geanalyseerd. Door deze informatie te combineren met de data van de Monitor Drugs Incidenten (MDI), het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum (NVIC) en de data verkregen door het systematisch monitoren van de belangrijkste Nederlandse drugsfora, ontstaat een goed beeld van de op de Nederlandse markt aanwezige NPS.

Toepassing: De verzamelde gegevens worden gebruikt om VWS en het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring Nieuwe Drugs (CAM) te informeren over de effecten, mogelijke risico's en verspreiding van NPS in Nederland.

Wat zijn NPS?

Het EMCDDA* gebruikt een ruime definitie: 'alle psychoactieve stoffen die niet onder het regime van een van de verdragen van de VN vallen'.

In deze rapportage ligt de focus op synthetische psychoactieve stoffen die pas sinds kort (soms opnieuw) op de Nederlandse drugsmarkt worden aangetroffen. Enkele stoffen zoals 2C-B, GHB/GBL, DMT en ketamine worden daarnaast ook meegenomen, omdat ze in het kader van de Europese Joint Action gemonitord worden. In dit rapport zullen deze stoffen aangeduid worden als 'klassieke' NPS.

* European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

NPS ingedeeld in stofgroepen

NPS worden meestal ingedeeld op basis van hun chemische structuur of farmacologische eigenschappen.

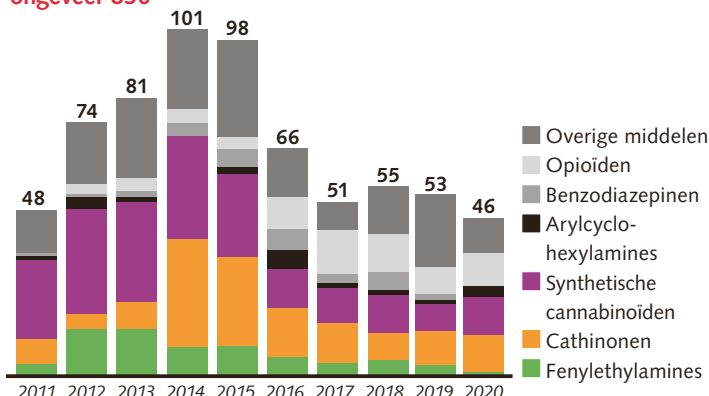
- Synthetische cannabinoïden
- Cathinonen
- Fenylethylamines
- Tryptamines
- Piperazines
- Overige stoffen inclusief:
 - arylcyclohexylamines
 - synthetische opioïden (w.o. fentanylachtigen)
 - designer benzodiazepinen

Highlights 2020

In Nederland werden er in 2020 in totaal 78 verschillende NPS gemeld, waarvan 9 voor het eerst.

- Over het geheel genomen zijn er ondanks de COVID-19 pandemie geen grootschalige veranderingen opgemerkt wat betreft de NPS-markt. Wel waren er minder meldingen door de deelnemende laboratoria.
- Net zoals elders in Europa zag men in Nederland cannabis vervuild met de synthetische cannabinoïde MDMB-4en-PINACA.
- Zowel bij het Douanelaboratorium als bij het NFI werd 3-MMC in 2020 in opvallend hoge hoeveelheden aangetroffen. Ook qua gebruik leek 3-MMC in opkomst, afgaande op het aantal als 3-MMC verkochte monsters aangeleverd bij het DIMS. Daarnaast zag het NVIC een flinke toename in het aantal vergiftigingen met 3-MMC. Ook bij de MDI waren er meerdere meldingen van gezondheidsincidenten met 3-MMC/4-MMC.
- In Nederland blijven de "klassieke" NPS zoals 2C-B, GHB/GBL en ketamine in alle opzichten het meest vertegenwoordigd.

Het aantal NPS dat op het eind van 2020 door het Europese Early Warning Systeem (EWS) van het EMCDDA werd gemonitord is ongeveer 830

Geen van de partners van het Meldpunt Nieuwe Drugs heeft een meldingsplichtig landelijk dekkend registratiesysteem, waardoor er sprake is van onderrapportage. Wel geeft de hier gepubliceerde data een goede indicatie van hetgeen zich op de markt afspeelt.

Synthetische cannabinoïden

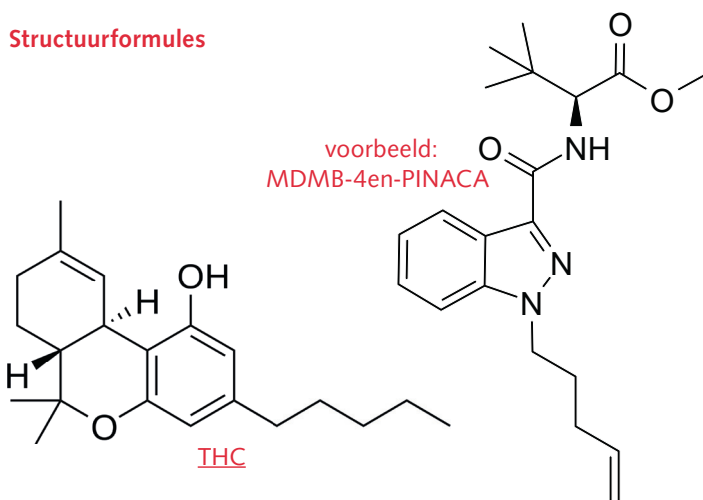
Synthetische cannabinoïden zijn stoffen die een soortgelijke werking hebben als THC. In 2020 werden er bij het MND 7 verschillende synthetische cannabinoïden gemeld, waarvan 4 voor het eerst.

aandeel synthetische cannabinoïden t.o.v. alle stofgroepen gemeld in 2020

9%

Structuurformules

Ontwikkelingen in 2020

- Het Douanelaboratorium meldde 2 partijen van meer dan een kilogram synthetische cannabinoïden. Eén daarvan betrof de stof MDMB-4en-PINACA (2,2 kg).
- Het NFI zag deze stof ook naast 2 andere synthetische cannabinoïden.
- Bij het DIMS werden 3 monsters van verschillende synthetische cannabinoïden in poedervorm aangeleverd.
- Het DIMS zag vanaf het najaar van 2020 in totaal 11 keer dat een cannabismonster vervuild was met MDMB-4en-PINACA. Op 18 december 2020 werd hiervoor een beperkte Red Alert afgegeven. Ook buiten Nederland werd dit synthetische cannabinoïde aangetroffen als vervuiling op cannabismonsters. Zowel de MDI als het NVIC hebben echter geen analytisch bevestigde meldingen ontvangen van gezondheidsincidenten waarbij er sprake was van gebruik van vervuilde cannabis.
- In Nederland is er met name sprake van handel in synthetische cannabinoïden, gebruik lijkt gering.

Cathinonen

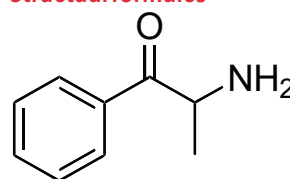
Cathinonen zijn chemisch verwant aan cathinon, één van de actieve stoffen in de plant qat. In 2020 werden er bij het MND 16 verschillende cathinonen gemeld, waarvan 3 voor het eerst.

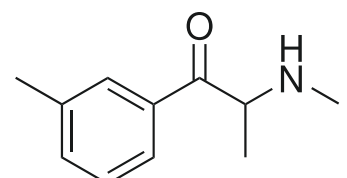
aandeel cathinonen t.o.v. alle stofgroepen gemeld in 2020

21%

Structuurformules

Cathinon

voorbeeld: 3-MMC

Ontwikkelingen in 2020

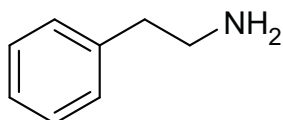
- Het Douanelaboratorium meldde 4 zeer grote partijen van de stoffen alfa-PHP (95 kg), 3-MMC (605 kg), 3-CMC (694 kg) en N-ethylhexedron (1064,5 kg).
- Het NFI meldde naast een grote partij 3-MMC (ruim 6 kg) ook een partij van een paar honderdduizend 4-MMC tabletten al dan niet met MDMA.
- Bij het DIMS werden in deze groep met name 3-MMC en 4-MMC aangeleverd. Ongeveer de helft van de als 4-MMC aangekochte monsters bleek 3-MMC te bevatten.
- In Nederland worden cathinonen in beperkte mate geproduceerd. Wel is er duidelijk sprake van handel. Het gebruik van 3-MMC lijkt toe te nemen. Ook het NVIC zag een flinke toename in het aantal vergiftigingen met 3-MMC (64 t.o.v. 25 in 2019).

Fenylethylamines

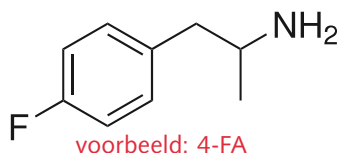
Bekende fenylethylamines zijn mescaline en (meth)amfetamine. Veel andere bootsen de werking van MDMA na. In 2020 werden er bij het MND 24 verschillende fenylethylamines gemeld, waarvan 1 voor het eerst.

Structuurformules

Fenethylamine

voorbeeld: 4-FA

Ontwikkelingen in 2020

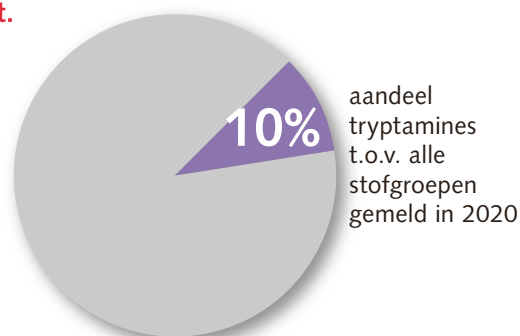
- Het Douanelaboratorium maakt doorgaans nauwelijks melding van fenylethylamines. Dit jaar werd er wel een zeer grote partij 6-APB (30 kg) aangetroffen.
- Het NFI zag naast een grote hoeveelheid tabletten 2C-B (bijna 57.000 stuks) en 4-FA (ruim 25.000 stuks) ook een partij van meer dan 57.000 zegels die 25C-NBOMe en 25B-NBOMe bleek te bevatten.
- Bij het DIMS treft men naast 2C-B ook zo nu en dan 5/6-APB aan (Benzofury). 4-FA wordt nauwelijks nog aangeleverd en als dat wel zo is, blijken de monsters vaak de stof 4-FMA te bevatten. Zowel bij de MDI als bij het NVIC wordt nauwelijks nog melding gemaakt van gezondheidsincidenten met 4-FA/4-FMA.
- Wel zag het NVIC 26 vergiftigingen met 2C-B.
- Het lijkt erop dat in Nederland fenylethylamines niet alleen gebruikt, maar ook geproduceerd en verhandeld worden.

Ontwikkelingen in 2020

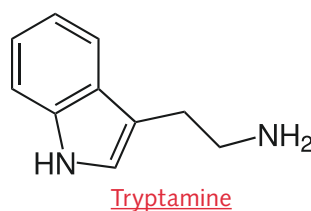
- Het Douanelaboratorium meldde zoals ieder jaar weer zeer grote hoeveelheden DMT. In totaal 126 kg DMT bevattend poeder en 1110 kg aan plantdelen.
- Het NFI zag ruim 12,5 kg DMT bevattend poeder.
- Bij het DIMS zag men naast DMT (15 keer in poedervorm) in totaal 6 verschillende tryptamines, waarvan 4-HO-MET nog het meest (11x in verschillende vormen).
- Productie, gebruik en handel in tryptamines lijken los van DMT van geringe omvang.
- Gezondheidsincidenten zijn er nauwelijks. Alleen het NVIC zag 2 vergiftigingen met DMT plus nog 2 vergiftigingen met 2 andere tryptamines.

Tryptamines

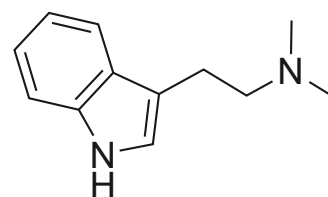
Tryptamines zijn zowel natuurlijke als synthetische organische verbindingen, zoals psilocybine, die een hallucinogeen effect hebben. In 2020 werden er bij het MND 8 verschillende tryptamines gemeld, waarvan 1 voor het eerst.

Structuurformules

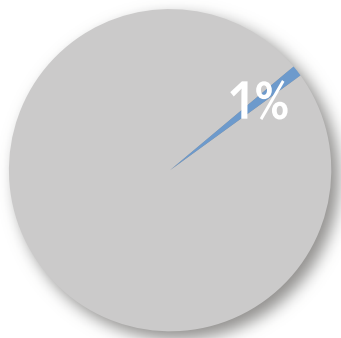
Tryptamine

voorbeeld: DMT

Piperazines

Piperazines zijn stoffen die een zogeheten piperazinerig bevatten en hebben doorgaans een stimulerende werking. In 2020 werd er bij het MND 1 piperazine gemeld, maar dit betrof geen nieuwe stof.

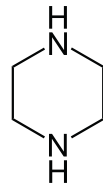

aandeel piperazines t.o.v. alle stofgroepen gemeld in 2020

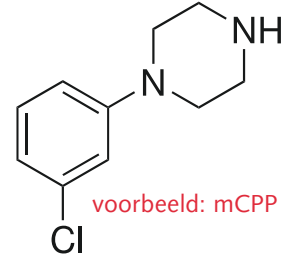
Ontwikkelingen in 2020

- Alleen het DIMS zag in 2 tabletten nog de piperazine mCPP. Deze stof lijkt van de Nederlandse gebruikersmarkt te zijn verdwenen.
- Andere piperazines worden bij het MND zelden gemeld. Ook zijn er doorgaans geen meldingen van gezondheidsincidenten met piperazines.

Structuurformules

Piperazine

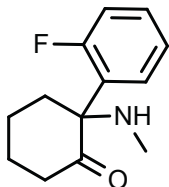

voorbeeld: mCPP

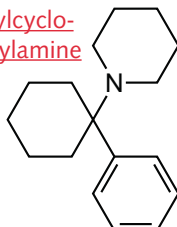
Ontwikkelingen in 2020

- Vooral de "klassieke" NPS GHB en ketamine worden vaak gemeld bij het MND. Veruit de meeste gezondheidsincidenten bij de MDI hebben betrekking op GHB gevolgd door ketamine.
- Het NVIC zag dit jaar 13 vergiftigingen met verschillende arylcyclohexylamines. Bij de MDI was er 1 melding.
- Het Douanelaboratorium meldde vele liters GHB en vele kilogrammen ketamine (145 kg). Opvallend waren de grote hoeveelheden 2-fluordeschloorketamine (2-FDCK) (80kg) en fenibut (126 kg) die werden aangetroffen.
- Het NFI trof naast GHB en ketamine (189 kg poeder deels vermengd met andere psychoactieve stoffen) dit jaar ook een zeer grote partij fentanyl (1,28 kg) aan.
- Ook bij het DIMS ziet men met name GHB en ketamine. Daarnaast zag het DIMS ook een klein aantal verschillende arylcyclohexylamines en designer benzodiazepinen.
- In totaal is er bij het MND melding gemaakt van 5 verschillende designer benzodiazepinen, waarvan etizolam het vaakst en ook in verschillende verschijningsvormen (2,9 kg in vloeistof bij het NFI).
- Het NVIC zag dit jaar maar liefst 65 vergiftigingen met designer benzodiazepinen, waarvan de meeste met etizolam (25).
- Productie, gebruik en handel in overige stoffen lijken los van GHB en ketamine van geringe omvang. Nog steeds is er nauwelijks sprake van de aanwezigheid van synthetische opioïden (zoals de fentanylachtigen en benzimidazol-opioïden) in Nederland.

voorbeeld:
2-Fluordeschloorketamine

Arylcyclohexylamine

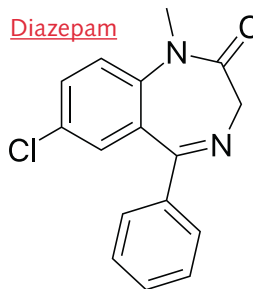
Overige stoffen

Deze groep omvat onder meer stoffen uit de stofgroepen synthetische opioïden (waaronder fentanylachtigen), designer benzodiazepinen en arylcyclohexylamines, maar ook GHB/GBL. In 2020 werden er bij het MND 22 verschillende overige stoffen gemeld, waarvan 0 voor het eerst.

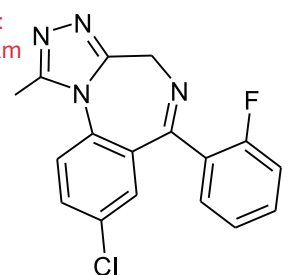
aandeel overige stoffen t.o.v. alle stofgroepen gemeld in 2020

Structuurformules

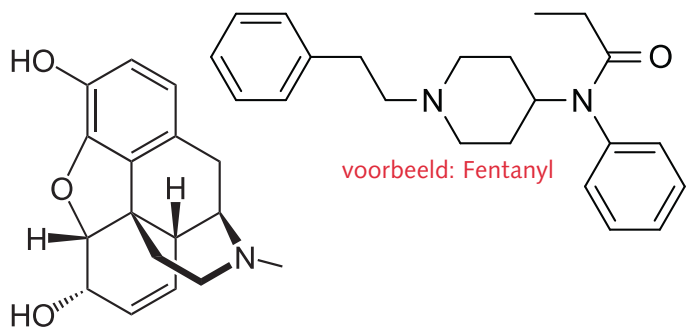

Diazepam

voorbeeld:
Flualprazolam

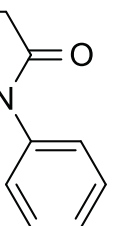

Structuurformules

Morfine

voorbeeld: Fentanyl

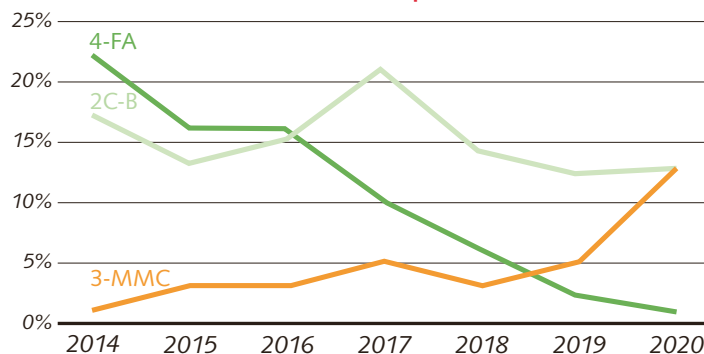
Forumanalyse 2020

Door op de belangrijkste Nederlandse drugsfora het aantal nieuwe topics over NPS plus het aantal posts en views in deze topics bij te houden ontstaat een goed beeld van de op de Nederlandse markt aanwezige NPS.

Ontwikkelingen in 2020

- Ook hier blijven de "klassieke" NPS zoals 2C-B, GHB/GBL en ketamine het meest vertegenwoordigd. Dit jaar gingen de meeste nieuwe topics op de geselecteerde fora over GHB (69), op de voet gevolgd door 2C-B (68).
- Het algehele beeld dat 3-MMC in opkomst is in Nederland komt overeen met de enorme stijging in het aantal nieuwe topics (67 t.o.v. 29 het jaar ervoor).
- Ook op de Nederlandse drugsfora worden nauwelijks nog nieuwe topics over 4-FA (7) of 4-FMA (9) gestart.
- De NPS die zo nu en dan ook worden aangetroffen door het DIMS en waar ook het NVIC melding van maakt worden doorgaans ook online besproken. Relatieve nieuwkomers zijn 2-FDCK, 3-MeO-PCP en etizolam. 1P-LSD wordt al langer besproken.

Trends in nieuwe topics: aandeel van 3 geselecteerde stoffen t.o.v. totaal aantal nieuwe topics over NPS

Rangorde van aantal nieuwe topics over NPS per jaar

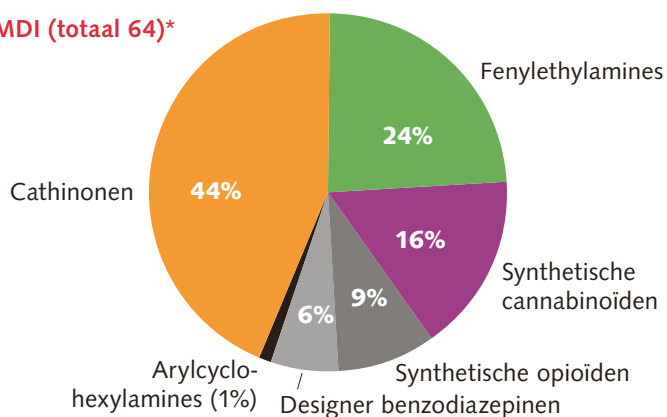
Plaats	2017	2018	2019	2020
1	2C-B	Ketamine	2C-B	GHB
2	Ketamine	GHB	Ketamine	2C-B
3	4-FA	2C-B	NPS algemeen	3-MMC
4	GHB	6-APB	GHB	Ketamine
5	3-MMC	DMT	3-MMC	NPS algemeen
6	NPS algemeen	4-FA	DMT	DMT
7	DMT	Kratom	5/6-APB	4-MMC
8	Fenibut	NPS algemeen	1P-LSD	1P-LSD
9	6-APB	1P-LSD	4-FMA	2-FDCK
10	Kratom	3-MMC	2C-B-FLY	Etizolam
11	1P-LSD	Etizolam	2-FDCK	5/6-APB
12	ALD-52	4-FMA	4-FA	3-MeO-PCP

Gezondheidsincidenten 2020

De MDI verzamelt gegevens over drugsgelateerde gezondheidsincidenten via spoedeisende hulp afdelingen van ziekenhuizen, ambulancediensten, forensisch artsen en organisaties die EHBO-posten bemannen op evenementen. Het NVIC informeert artsen, apothekers en andere professionele hulpverleners over de mogelijke gezondheidseffecten en behandelmogelijkheden bij vergiftigingen.

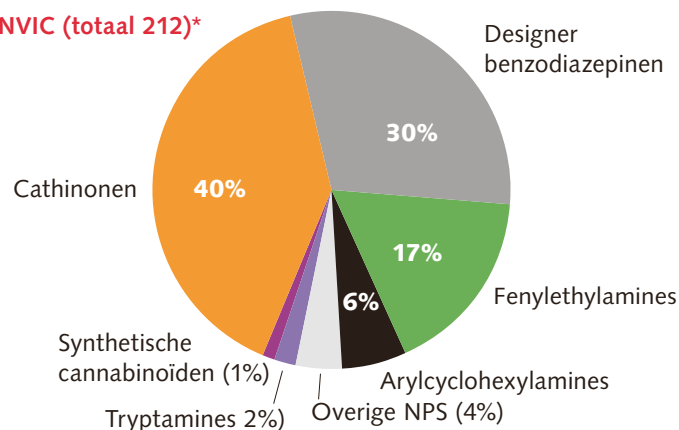
De cirkeldiagrammen laten de verdeling zien van de in 2020 bij de MDI aangemelde gezondheidsincidenten per stofgroep waarbij NPS (vermoedelijk) een rol hebben gespeeld, plus de in 2020 bij het NVIC geregistreerde vergiftigingen. Vermoedelijk, omdat er geen toxicologische bevestiging is en omdat veelal gelijktijdig ook andere drugs waren ingenomen.

MDI (totaal 64)*

* Niet meegerekend GHB/GBL (626) en ketamine (63)

NVIC (totaal 212)*

* Niet meegerekend GHB/GBL (72) en ketamine (45)

Artikelnummer: AF1933

Tekst: Laura Smit-Rigter, Pieter Oomen en Daan van der Gouwe

Vormgeving: Rijkers Infographics

© 2021, Trimbos-instituut, Utrecht

Alle rechten waaronder alle intellectuele eigendomsrechten op alle inhoudelijke informatie in deze rapportage en de bijbehorende bijlagen blijven te allen tijde voorbehouden aan de rechthebbenden, te weten het Nederlands Forensisch Instituut, het Douanelaboratorium, het Nationaal Vergiftigingen Informatie Centrum en het Trimbos-instituut. Gebruik van deze gegevens is niet toegestaan zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbenden.

Meer informatie:
www.drugs-test.nl
dims@trimbos.nl